

У 2023 році Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка розширив можливості на право здобути ступінь магістра чи підвищити кваліфікацію на підставі ваучера (безоплатно). Ваучер – це документ, на підставі якого здійснюються перепідготовка за робітничою професією; підготовка за спеціальністю для здобуття ступеня магістра на основі ступеня бакалавра або магістра, здобутих за іншою спеціальністю, підготовка на наступному рівні освіти; спеціалізація та підвищення кваліфікації за професіями і спеціальностями згідно з пріоритетними видами економічної діяльності. Серед осіб, що можуть скористатися ваучером входять такі категорії: ВПО за відсутності роботи, яка їм підходить, звільнені зі служби військовослужбовці, учасники бойових дій, які не набули права на пенсію, а також особи, звільнені зі служби в органах внутрішніх справ. Загалом в університет у 2023 році вступило 164 магістри, скориставшись пільговою державною програмою «Ваучер».

Реалізуюючи свою місію та модель університет співпрацює з вітчизняними та міжнародними громадськими організаціями, установами, підприємствами, владою.

Наразі, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка реалізує низку проектів, спрямованих на підвищення матеріально-технічного забезпечення, покращення умов проживання ВПО та їхньої інтеграції у місцеву громаду, у співпраці з громадськими об'єднаннями, міжнародними організаціями, університетами-партнерами. Зокрема, ГО «Єдина громада Полтавщина», ГО ВО «Клас», ГО «Будуємо Україну Разом», ГО «Проліска», Благодійний фонд «Безпечне майбутнє», Благодійний Фонд «Право на захист», Агентство Організації Об'єднаних Націй у справах біженців, Міжнародна організація з міграцій, Червоний Хрест стали надійними партнерами Університету в реалізації цілі подолання бідності.

Таким чином, багатовекторна діяльність Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка у реалізації стратегічної лінії та місії в освітньому середовищі є запорукою практичної реалізації низки цілей сталого розвитку, зокрема подолання бідності тощо.

ПОДОЛАННЯ ГОЛОДУ В ТРАДИЦІЯХ І ПОБУТОВИХ ОБРЯДАХ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ЯК ПРОТОЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Дяченко С. Є.
*старший лаборант
кафедри соціальної роботи,
реабілітації та повоєнної адаптації,
соціальний педагог Психологічної служби
ПНПУ імені В.Г.Короленка.
sdyachenko@gmail.com*

Кожен народ упродовж багатьох тисячоліть творить свою народну педагогіку. Народна педагогіка – це педагогіка національного розвитку, етнічного самовиховання, національного порятунку. Це твердження незаперечне, адже народна педагогіка своїми тисячолітніми традиціями проголошує й утверджує культ найголовніших цінностей суспільства – культ Матері, Батька, Родини, Доброти, Честі, Гідності й Поваги до Людей, культ бережливого ставлення до природного довкілля. Українці, які тисячоліттями були тісно пов'язані із землею і аграрним циклом, прив'язані до рідної землі, шанували і те, що ця земля родить. Зауважте - не що росте на землі, а що “землиця родить”. Бо для наших предків земля була Великою Матір'ю, яка всіх годує. Надбання народної педагогіки зберігаються в народних легендах і баладах, піснях, казках і оповіданнях, прислів'ях і приказках, звичаєвих обрядах, скоромовках і загадках, народних танцях та гуляннях, іграх і забавах, народних святах і вжитковому мистецтві, таким чином, чільне місце в цій системі займають народні традиції [1, С. 20-24].

Поняття «традиції» походить від латинського «traditio», що в перекладі означає – передача, переказ [2]. Кожне покоління входить у життя через освіту, виховання, соціалізацію, самопізнання, самотворення та самореалізацію індивідууму як особистості. Протоісторія, що означає перехідний період між доісторичної епохою та епохою письмової історії, коли певна культура або цивілізація ще не створила своєї писемності, проте вже потрапила в поле уваги інших культур, що мають писемність, і таким чином виявляється засвідченою в письмових документах, мала місце саме шляхом передачі, переказу традиції. Передусім, саме шляхом передачі соціального досвіду від старших до прийдешніх поколінь традиції забезпечують засвоєння найвищих національних, культурних і матеріальних, нагромаджених віками цінностей, норм, правил, ідеалів, відображають наступність соціального досвіду. Традиції, спрямовані на розширення знань про свій народ, уможливають реальний особистий вибір у житті, праці, моралі, у сучасному естетично-творчому, побутовому відродженні національного менталітету [1 – С. 20-24].

Метою нашого дослідження є наукове обґрунтування традицій та побутових обрядів українського народу, та народної педагогіки зокрема у протидії та подоланні голоду, як протоцілі сталого розвитку.

Погодні періоди (листопад, грудень, січень) дощових та холодних днів нашого регіону стали передумовою особливостей встановлення традицій ведення домашнього господарства, а саме організацію «святкування Українського Різдва». Існує 12 артефактів Різдва – павук, різдвяна зірка, шопка, витинанка, кутя, віншівки й колядки та різдвяний сніп - дідух. Одним з найсимволічніших артефактів забезпечення подолання голоду родини у зимовий період, забезпечення їжею є створення дідуха. Дідух — це сніп-рай з необмолочених колосків пшениці, жита чи вівса, прикрашений висушеними квітами, калиною, кольоровими стрічками Світлина 1.

Світлина 1. Дід-дух (дідівський дух, мудрість накопичена з віком та життям родини, побутова, соціальна, культурна традиція, що символізує забезпечення родини їжею, підтримує безпечне середовище родини взимку) - з давніх вірувань, те місце, куди заселяються душі предків на час свят, а тому поведітьєся з ним дуже шанобливо. Шанобливо до традицій, правил, що підтримують побут, життя і здоров'я родини (Малюнок 1).

Малюнок 1

Господарі перевозили перший або останній вижатий сніп з поля до комори, де той терпляче чекав аж до Святвечора, коли його, прикрашеного й завітчаного, урочисто вносили до хати і ставили на покуті на час свят. Після свята Йордану дідух використовували по різному заможні благодійно дарували за потребою тим, хто був у складних життєвих обставинах. Деякі люди спалювали дідухи, віруючі, щоб душі предків повернулись на Небо разом із димом. А ще була традиція згодовувати дідуха свійській худобі, що забезпечувала родину молочними продуктами усю зиму. Свійські тварини, що важко переживала зиму без свіжої зеленої трави в очікуванні березня підтримувалися саме залишками снопів від “дідуха”, “павука”.

Соціальним педагогом (Дяченко Сергій Євгенійович) Психологічної служби Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка була започаткована у 2023 році соціальна традиція створення загально університетського та загальношкільного хлібних фото-дідухів з метою виховання духовності, моральності, патріотизму, шанобливого ставлення до національних культурних надбань в студентської та учнівської молоді, популяризації народних традицій як безцінної спадщини та осмислення багатомірного феномену опору українського суспільства, як кліматичним умовам частини світу, так і політичним - сталінській політиці творення голоду та новітнім реаліям.

Соціальна традиція створення Загально університетського хлібного фото-дідуха та Загальношкільного хлібного фото-дідух має на меті приготування вдома в колі родин традиційні родинні хлібні смаколики. Ця родинна традиція підсилює знання і самозарадність родин, дітей, студентів готувати собі смаколики. Усвідомлення потреби забезпечити себе та родину як продукцією для їжі так і знаннями про приготування і зберігання. Сфотографовані твори кулінарного мистецтва надсилаються за посиланням на спільний віртуальний простір. В свою чергу, соціальний педагог Дяченко Сергій Євгенійович, з світлин (фотографій) змайстрував загальношкільний хлібний фото-дідух [3].

Висновки. У нашому дослідженні ми науково обґрунтували, що традиція створення дідуха та побутові обряди українського народу, та народної педагогіки зокрема у протидії та подоланні голоду, як протоцілі сталого розвитку були і є актуальними та самозарадними. Перспективами подальших досліджень є необхідність розробити протоколів соціальної інтервенції та інструменти, які б враховували специфіку культури, сильних сторін громади та зосереджувалися на сім'ї, інших соціальних агентах та соціальних інституціях, як складових самозарадності та подолання голоду дітьми, студентами, родинами, громадами, життєстійкості та щастя, а також пом'якшення негативних наслідків стресу сучасних умов життя суспільства та військового стану України. Підготовка освітніх програм для майбутніх психологів до соціально-педагогічного супроводу здобувачів другого рівня загальної середньої освіти обумовлена соціальним замовленням суспільства та загалом фахівців Психологічної служби освіти, які матимуть системні знання з технологій, методів, діагностик, матимуть практичний досвід імплементації та практики соціальної інтерв'язії в основу якої, було покладено підхід сталого забезпечення засобів до існування (Sustainable Livelihoods Approach), супервізії педагогічних працівників у роботі з родинами, професійної та особистісних підходів, компетенцій необхідних для здійснення такої роботи є актуальною і має місце більш детального дослідження. В майбутньому ми плануємо продовжити дослідження теми та вивчення більш детально ідентифікаторів та принципів ефективного соціально-педагогічного супроводу та навчання майбутніх фахівців Психологічної служби освіти України.

Література:

1. Барановська І.Г. Українські народні традиції як засіб виховання дітей дошкільного віку // Барановська І.Г., Мозгальова І.Г. // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер.: Педагогічні науки. – Вип. 152. – РВВ КДПУ ім. В. Винниченка . 2017 – 222 с.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / Гончаренко С.У. – Київ : Либідь, 1997. – 376 с. ; Філософський енциклопедичний словник / Редкол.: В.І. Шинкарук та ін. ; Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. – К. : Абрис, 2002. – 742 с.
3. Загальношкільний хлібний дідух [Електронний ресурс]. - URL: https://drive.google.com/file/d/1UZPrTcVrmmvMCiFe4TGM3OMPT_irLg4p/view?usp=sharing

АНДРАГОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ З ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ

Котломанітова Г.О.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
gala.slavuta@gmail.com*

Актуальність. В умовах російсько-української війни в нашому суспільстві гостро постали питання соціального добробуту, серед яких – бідність, голод, соціально-побутові проблеми, невлаштованість громадян, безробіття, десоціалізація тощо. Пошук шляхів виходу з кризи, покращення якості життя населення – нагальні завдання соціальної політики України. Система соціального захисту населення покликана зреалізовувати поставлені цілі сталого розвитку країни на місцях, у громадах. Водночас – вдаватися до ініціатив в тих напрямках, які б інтенсифікували процес подолання кризових явищ та сприяли його ефективності й результативності. Серед інших соціальна сфера обрала освітні ініціативи для дорослих громадян українського суспільства.